

EXAMINATIONS AND ASSESSMENT CHIEF DIRECTORATE

Home of Examinations and Assessment, Zone 6, Zwelitsha, 5600

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA, Website: www.ecdoe.gov.za

2019 NSC CHIEF MARKER'S REPORT

SUBJECT:	AFRIKAANS HUISTAAL
PAPER:	2
DURATION OF PAPER:	2.5 UUR
DATES OF MARKING:	30 NOVEMBER – 13 DESEMBER 2019

SECTION 1: (General overview of Learner Performance in the question paper as a whole)

Die Oos-Kaap het glad nie goed gevaar in Vraestel 2 nie. Dit is baie ontstellend om te sien hoedat die prestasie jaar na jaar verswak. Dit blyk duidelik uit die antwoordstelsel dat die oorgrote meerderheid kandidate geen belangstelling in hul studies in Afrikaans Huistaal het nie. Die swak prestasie sê duidelik dat daar 'n reusegebrek aan kennis, insig, werksetiek – en veral motivering – is.

Die kandidate se antwoorde is vaag, onsamehangend, besaai met verkeerde feite en in baie gevalle is die antwoorde onverstaanbaar.

Ja, die vraestel was uitdagend, maar eksamengereed was die meerderheid van ons kandidate beslis nie.

Die kandidate moet in die klaskamer nie bloot die teks lees en inhoudsvrae daarvoor beantwoord nie. In enige vorm van voorbereiding – in die klas, individueel, huiswerk of assessering – moet daar na die formate en vraagstelling uit ou vraestelle gekyk word. Dit sal kandidate 'n geleentheid bied om vertrouwd te raak met stapel- en insigvrae.

Die kandidate moet ook gehelp/geleer word om fyner te lees en op fyn besonderhede te let. Hulle gooi onnodig punte weg omdat hul 'bolangs' en generies antwoord – en nie 'op die man af' nie.

SECTION 2:

Comment on candidates' performance in individual questions

(It is expected that a comment will be provided for each question on a separate sheet)

QUESTION 1 –'n vigslyer sterf

building blocks for growth

Ikamva eliqagambileyo!

- (a) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Baie meer kandidate het vanjaar hul hand aan die langvraag gewaag. Dit was 'n gewilde keuse aangesien die vraagstelling groter interpretasiemoontlikhede gebied het.

Die vraag het egter uiteenlopende uitslae opgelewer – die kandidate het óf baie goed gevaar (8/9), óf hul het baie swak gevaar (0/1). Baie min kandidate het 'n gemiddelde punt behaal. Indien hul geweet het wat beeldspraak, stylfigure en retoriese middele is, kon hul die vraag gemaklik beantwoord. Die kandidate wat net die tema van die gedig bespreek het, het nie goed gevaar nie.

(b) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

Die tegniek om 'n goeie opstel te skryf, ontbreek in die meeste gevalle.

Die kandidate het nie altyd die vraag korrek geïnterpreteer nie – hul moes fokus op hoe beeldspraak, stylfigure en retoriese middele gebruik word om die vigslyer se agteruitgang te beskryf.

Die meerderheid kandidate het bloot die oorheersende metafoor beskryf en die ander aspekte geïgnoreer. Die kandidate het ook nie hul argumente aan die 'agteruitgang'-gedagte gehaak nie en dikwels slegs die beeldspraak, retoriese middele en stylfigure opgenoem. In baie gevalle het die benoeming van die aspekte ook ontbreek en dan het die kandidaat bloot na metafore, ironie of herhaling verwys, maar sonder dat die aspek benoem is.

Hul het ongelukkig nie fyn genoeg gelees nie en ongelukkig dan nie diepliggende argumente rondom dié vraag aangebied nie.

'n Gebrek aan behoorlike taalgebruik/woordeskat laat die kandidate ook in die steek. Hul sukkel werklik om sinvolle gedagtes formeel en korrek neer te skryf.

(c) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Dit bly doeltreffend om kandidate aan die hand van die PVI-metode te onderrig vir die beantwoording van die literêre. Hoewel daar nie nagesien word met die PIV-metode as riglyn nie, bly dit 'n heerlike onderrigbenadering wat verseker dat die kandidaat argumente met voorbeelde uit die teks kan staaf.

Begin die opstel met 'n kort inleiding (niks meer as die onderwerp in bondige, eie woorde is nodig nie) en moenie dit laat klink asof 'n toespraak volg nie. Die kandidate moet asseblief nie in die eerste persoon skryf ("Ek gaan nou bespreek hoe die spreker...") nie.

Die leerder moet nou in die lyfgedeelte van die opstel (paragraaf 2,3,4) die vraag

beantwoord deur telkens 'n PUNT te maak en dan hierdie PUNT met 'n VERDUIDELIKING of 'n ILLUSTRASIE uit die gedig te ondersteun. Moenie kolpunte gebruik om argumente aan te dui nie.

Die nasiener is op soek na 'n reeks treffende argumente. 'n Reeks treffende argumente, is stellings wat met:

- relevante verduidelikings gemotiveer word;
- korrekte, gepaste aanhalings uit die gedig gemotiveer word;
- geparafraseerde aanhalings uit die gedig gemotiveer word.

'n Treffende argument is nie noodwendig in die formaat punt, verduideliking én illustrasie nie.

Sluit die opstel met 'n kort, samevattende slot af – en geen nuwe feite word hier genoem nie. Die taalgebruik moet ook deurgaans formeel en keurig wees.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Die kandidate se taal- en skryfvermoë baar groot sorg. Keurige taalgebruik wat in samehangende sinne aangebied word, ontbreek.

Diepte van argumente ontbreek ook, wat dan logiese vloei en 'n sterk aanbieding kniehalter.

Dit bly deurentyd belangrik dat daar 'n goue draad deur die opstel loop – wat elke keer na die vraag terugverwys.

Kandidate moet deur vorige vraestelle se memorandums werk en die inligting dan gebruik om 'n eie literêre opstel te skryf. Onderwysers moet die struktuur van die opstel ook in detail met die kandidate bespreek.

Onderwysers moet ook die nasienrubriek goed bestudeer en in julle vakspanne deurtrap sodat seker gemaak word dat die beoordeling dwarsdeur die jaar op standaard is.

Onderwysers moenie regmerkies op die opstelle maak nie. Die uiteindelijke punt vir die opstel moenie die aantal merkies wees nie. Gebruik gerus kodes (bv. B vir beeldspraak, S vir Stylfiguur en R vir retoriese middele) nadat gemotiveerde feite aangebied is, maar weerhou u daarvan om net feite te tel en dan die inhoudspunt daarop te baseer. Lees die nasienrubriek baie noukeurig om te verstaan wanneer die werk elementêr/gemiddeld/knap/uitsonderlik is.

QUESTION 2 – eerste worp
(d) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?
Die vraag is redelik goed beantwoord.

(e) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.
<p>Die kandidate wat swak gevaar het, het nie behoorlike kennis van die genre onder die knie nie.</p> <p>2.2 Die kandidate het bloot die pleknaam gegee, in plaas daarvan om by die 'wie' (Suid-Afrikaners) uit te kom.</p> <p>2.3 Die kandidate het nie kon sê of die kleinletters effektief (hoe goed/sleg) aangewend is nie, maar het 'n generiese antwoord oor onbelangrikheid van die mense geskryf. Hier moes hul eerder verwys het na die individu wat binne die konteks van mindere belang is omdat dit eerder oor die genre/beroep gaan. Die kandidate het in baie gevalle ook nie die tweede deel van die vraag beantwoord nie.</p> <p>2.4 Baie min kandidate het hier 'n punt verdien. Die kandidate het nie die kontras tussen Suid-Afrika en Europa aangedui nie, maar bloot geskryf dat Suid-Afrika 'min onwerklike sagte drome' het.</p> <p>2.5 Die kandidate kon nie die son se felheid/'koets' behoorlik omskryf nie en het bloot geskryf die son skyn en die bome staan in die son. Hier moes die gedagte van son wat fel skyn en bome wat amper wil 'wegkruip' duidelik na vore gekom het.</p> <p>2.5 Die kandidate weet nie wat klankeffekte is nie.</p>

(f) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning
<p>Tegniese afronding ontbreek en moet onderig word.</p> <p>Onderwysers moet deurentyd bewus bly van die kognitiewe vlakke wat getoets moet word.</p> <p>Moenie deur die loop van die jaar slegs VLAK 1-vrae toets nie. Behou die verhouding van 40 (vlak 1,2), 40 (vlak 3 – afleiding) en 20 (vlak 4,5).</p> <p>Maak kandidate gewoond aan die VLAK 3-vrae waar afleidings gevra word. Die evaluering en waardering (VLAK 5) – soos die evaluering van die geslaagdheid van die beeld (2.5) - verdien ook gereelde oefening. Dit is duidelik dat sekere kandidate nie geweet het hoe om dié evalueringvraag te beantwoord nie.</p> <p>Maak seker kandidate weet watter aspekte onder beeldspraak en klankeffekte sorteer.</p>

Leerkragte moet kandidate aangemoedig om glad nie generiese antwoorde te skryf nie, maar hul moet weet dat daar altyd binne konteks 'n motivering gegee moet word.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Kandidate moet aangemoedig word om netjies te werk. Dit is baie moeilik om kandidate die volle voordeel te gee by stapelvrae se beantwoording as dit onnet/deurgekrap is.

Die kandidate moet ook daarop gewys word dat hul die stapelvrae in volgorde moet beantwoord (maar sonder kolpunte!), want dit bly baie moeilik om antwoorde te volg as dit nie in die korrekte volgorde aangebied word nie.

Onthou ook dat ons by 2/3/4-punte al die verskillende antwoorde losstaande van mekaar nasien. Indien 'n fout by die eerste gedeelte van die vraag voorkom, lees verder of die tweede/derde/vierde gedeelte nie moontlik 'n punt verdien nie.

QUESTION 3 – oupa Thomas Daniel Granfield
(g) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?
Die vraag is redelik goed beantwoord.

(h) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.
<p>Die kandidate het in baie gevalle gesukkel om hul behoorlik uit te druk.</p> <p>3.1 Baie kandidate weet nie wat 'prikkel vir die skryf van die gedig' beteken nie.</p> <p>3.2 Die kandidate kon nie die verband tussen die versreëls behoorlik verwoord nie.</p> <p>3.3 Baie kandidate het bloot na die "ek" as 'die spreker' verwys. Hul moes sê wé die spreker is.</p> <p>3.4 Die kandidate het gesukkel om die verwardheid van die spreker behoorlik te verwoord. Hul het ook dikwels nie die tweede deel van die vraag (vlermuisbeeld) beantwoord nie.</p> <p>3.5 Die kandidate het die woord 'onderskeidelik' mis gelees en net in die algemeen na die spreker se gemoedstoestand verwys,</p> <p>3.6 Baie kandidate weet nie dat die tema na 'n universele waarheid/lewenswaarheid verwys nie. Die kandidate het ook dikwels die les in plaas van die tema as antwoord aangebied.</p>

(i) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Opvoeders moet aan kandidate die verskil tussen 'funksioneel' en 'effektief' verduidelik. Indien 'funksioneel' in die vraag voorkom, moet kandidate die funksie daarvan kan gee. Indien 'effektief' in die vraag voorkom, moet die kandidaat kan sê hoe goed/sleg hierdie aspek ingespan is om tot 'n spesifieke aspek by te dra.

Leer aan kandidate die verskil tussen tema en boodskap. Die tema is ook nie bloot een woord waaroor die gedig handel nie. Die lewenswaarheid wat vir almal geldend is, moet in 'n bondige sin weergegee word. Die boodskap word uit die tema geformuleer en slegs hier sê die kandidaat hoe die tema 'n les is wat hy/sy geleer het.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Kandidate moet kort en bondige antwoorde gee. Stapelvrae moet ook in volgorde beantwoord word. Dit is baie belangrik om kandidate daarop te wys dat hul seker moet maak dat hul al die aspekte wat in 'n vraag na vore kom, moet beantwoord. Vir die opstel van vraestelle: nie meer as twee opdragsinne word in stapelvrae (wat 3 of 4 tel) aan die kandidaat gestel nie.

Neem asseblief kennis dat die gedig net behandel word tot versreël 47 en vir eksamendoeleindes moet die res nie in ag geneem word nie.

QUESTION 4 – Die sagte sprong
(j) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?
Die vraag is nie goed beantwoord nie.

(k) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.
<p>4.2 Die kandidate kon nie die paradoks identifiseer nie/het net 'n hele versreël aangehaal.</p> <p>4.3 Die kandidate kon nie TWEE behoorlike redes aanbied nie.</p> <p>4.4 Die kandidate het gesukkel om die ooreenkoms duidelik aan te dui. Die kandidate moes na albei versreëls verwys om die ooreenkoms duidelik te laat blyk.</p> <p>4.5 Die kandidate het gesukkel om DRIE maniere te gee waarop die blydschap beklemtoon word. In baie gevalle het hul bloot drie van die vier woorde in versreël 10 neergeskryf.</p> <p>4.6 Die kandidate het gesukkel om die kontras (albei kante van die saak) aan te dui. Hul het in die meeste gevalle slegs die een kant van die argument genoem.</p>

(l) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning
Opvoeders moet kandidate lei om fyn te lees om eindelijk die vraag korrek te interpreteer. Dit is asof die kandidate beantwoord wat hul omtrent die gevraagde gedeelte onthou, maar die fokus/gerightheid is dikwels misgetas.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.
Die woord DIT en ALLES is groot vyande in die letterkunde. Ons trek 'n sirkel met 'n Groot vraagteken. Die kandidate kan nie skryf "Die dubbelpunt is onverwags, net soos dit (i.p.v. die goddelike aanraking) onverwags is nie. Kandidate moet spesifiek wees en volledig en duidelik antwoord. Kandidate kan ook nie bloot generiese antwoorde gee nie. 'n Verklaring/verduideliking word verlang.

QUESTION 5 – die duister son (ongesiene gedig)

(m) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Alhoewel die ongesiene gedig op die oog af makliker as in die verlede gelyk het, het die kandidate nie goed gevaar nie.

(n) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

5.1 Die kandidate het in sommige gevalle slegs na versreël 2 gaan kyk en nie die versreël binne die konteks van die gedig gelees nie. Dit is eers as die hele gedig gelees en verstaan word, dat die kandidate die afleiding kon maak dat die versreël na die oggend verwys.

5.2 Die kandidate weet nie wat halfrym is nie.

5.3 Die kandidate het nie na versreël 1 én 9 onderskeidelik verwys nie.

5.4 Die kandidate het bloot gesê 'n verduideliking volg. Dit is generies. Die konteks van die verduideliking moet gegee word.

5.5 Die verskil in stemming is vaag aangebied. In baie gevalle is na die bruidegom se ingesteldheid verwys, eerder as die oorheersende stemming. Kandidate kan nie bloot sê dis 'n positiewe/negatiewe stemming nie.

5.6 Baie kandidate kon nie die sonsverduistering wat plaasvind, behoorlik verwoord nie.

(o) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Kandidate moet gereeld die geleentheid kry om ongesiene gedigte te beantwoord/oefen. Gee voorbeelde uit ou vraestelle vir u kandidate om as 'n vinnige klatoets te beantwoord en maak hul gewoond aan hierdie soort vraag. Selfvertroue speel hier 'n groot rol en as kandidate gereeld oefenkans kry, sal hulle nie so beangs wees wanneer hul in eksamenomstandighede hiermee gekonfronteer word nie.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Die ongesiene gedigte moet binne die kandidate se verwysingsveld wees. Maak seker die keuse van gedigte in skoolksamens is gepas vir die teikengehoor – ten opsigte van woordeskat en beelding.

QUESTION 12 – onderwêreld (literêre opstel)

(p) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Die kandidate het bevredigende werk gelewer. Die leerders wat uitstekende punte behaal het, het duidelike argumente omtrent Greg se swak/beïnvloedbare karakter gehad. Hierdie argumente het bestaan uit 'n sterk punt (karaktereienskap) wat dan met illustrasies/verduidelikings gemotiveer is.

(q) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

In die meeste gevalle het leerders nie die karaktereienskappe van Greg met toepaslike verduidelikings/illustrasies ondersteun nie.

Heelwat kandidate het ook die vraag verkeerd verstaan en geskryf hoedat Greg *bullet proof* is – hul moes juis die teendeel bewys!

Baie kandidate wil ook weer bloot die storie vertel en voer nie argumente aan nie.

(r) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Dit bly doeltreffend om kandidate aan die hand van die PVI-metode te onderrig vir die beantwoording van die opstelvraag. Hoewel daar nie nagesien word met die PIV-metode as riglyn nie, bly dit 'n heerlike onderrigbenadering wat verseker dat die kandidaat argumente met voorbeelde uit die teks kan staaf.

Begin die opstel met 'n kort inleiding (niks meer as die onderwerp in bondige, eie woorde is nodig nie) en moenie dit laat klink asof 'n toespraak volg nie. Die kandidate moet asseblief nie in die eerste persoon skryf ("Ek gaan nou die konflik in die roman bespreek...") nie.

Die leerder moet nou in die lyfgedeelte van die opstel (paragraaf 2,3,4) die vraag beantwoord deur telkens 'n PUNT te maak en dan hierdie PUNT met 'n VERDUIDELIKING of 'n ILLUSTRASIE uit die roman te ondersteun. Argumente moenie met kolpunte aangedui word nie.

Sluit die opstel met 'n kort, samevattende slot af – en geen nuwe feite word hier genoem nie.

Die nasiener is op soek na 'n reeks treffende argumente. 'n Reeks treffende argumente, is stellings wat met:

- relevante verduidelikings gemotiveer word;

- korrekte, gepaste aanhalings uit die roman gemotiveer word;
- geparafraseerde aanhalings uit die roman gemotiveer word.

'n Treffende argument is nie noodwendig in die formaat punt, verduideliking én illustrasie nie.

Sluit die opstel met 'n kort, samevattende slot af – en geen nuwe feite word hier genoem nie. Die taalgebruik moet ook deurgaans formeel en keurig wees.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Kandidate ken nie hul inhoud goed nie en maak dan feite op soos hul aangaan of begaan gruwelike feitefoute. Dit word ongelukkig streng gepeenaliseer.

Kandidate móét literêre opstelle oefen. Deel die memorandums van vorige eksamens aan u kandidate uit sodat hul daardie inligting kan gebruik om 'n goeie opstel te skryf. Kyk dan na die struktuur en aanbieding en maak seker dat u vertrouwd is met die nasienrubriek. Ons merk nie feite nie (geen regmerkies moet gemaak word nie), maar u kan kodes gebruik (bv. B vir Bullet proof) wat u kan help met u eie gedagtegang soos die opstel nagesien word. 'n Punt wat gemaak word, verdien 'n kode (B) en wanneer daardie punt 'n argument word (verduidelik/geïllustreer), dan plaas ons 'n sirkel om die B om te wys dat dit 'n duidelike argument is.

QUESTION 13 – onderwêreld (kontekstueel)

(s) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Hierdie vraag is baie swak beantwoord. Die kandidate het die vraagstelling besonder moeilik gevind en diegene wat nie 'n goeie leesbegrip het nie, het gesukkel om volledige en sinvolle antwoorde aan te bied.

(t) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

13.1 Die kandidate ken nie die chronologie/basiese inhoud van die roman om te kan bepaal wat tot die gesprek in die uittreksel aanleiding gegee het nie.

13.2 Die kandidate kon nie die ooreenkom/verskil met beide kante van die argument duidelik formuleer nie.

13.3 Basiese inhoudskennis ontbreek. Die kandidate beantwoord ook slegs een

gedeelte van die vraag en gooi onnodig punte weg.

13.5 Die kandidate ken nie die inhoud goed genoeg om te kon weet waarna die telefoongesprek verwys het nie. Hul kon daarom ook nie die gevolge verduidelik nie. In baie gevalle het die kandidate vae antwoorde soos "dit hou negatiewe gevolge vir die Owen-gesin in" gegee. Dit is belangrik dat hul moet sê wat hierdie negatiewe gevolge is.

13.6 Baie kandidate het nie geweet wat van hul by hierdie vraag verwag word nie. Die meeste kandidate het ook verduidelik dat dit nie *regverdig* is nie; i.p.v. nie geregverdig nie. Vir die tweede deel van die antwoord het inhoudskennis ontbreek.

13.7 Die kandidate kom nie by beide kante van die ironie uit nie.

13.8 Vae antwoorde soos 'TJ het Greg verrai' parafraseer eintlik net die vraag. Die kandidate moes duidelik gesê het hoe hierdie verraad plaasvind.

13.9 Die kandidate kon nie die innerlike konflik hier raaksien nie.

13.10 Baie min kandidate kon die tema (verlies) korrek benoem. In die meeste gevalle is verduidelikings rondom die dood/dood van 'n kind gegee.

13.12 Die kandidate het hier ook baie vae antwoorde gegee. Hul moes by Greg se verwagting van die ruimte uitkom en dan sê hoe dit van die werklikheid verskil.

(u) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Die teks moet behoorlik gelees en geïnterpreteer word. Goeie resultate kan nie verwag word indien die kandidate nie die storie en die karakters ken nie.

Onderwysers moet met die lees van die teks stop en die soort vrae wat in hierdie vraestel gevra word op daardie bladsy/e wat gelees word, toets. Dit is nie net genoeg dat die kandidate die storie ken om dit te kan vertel nie. Laat hul met die lees van die teks al afleidings maak, die rol van die verteller bekyk, verskille en ooreenkomste aandui, ens. Gebruik hierdie vrae as templaats en staan stil by enige bladsy/e en toets kandidate se insig oor enige gedeelte in die teks aan die hand van hierdie kontekstuele vrae. Kandidate moet ook ou vraestelle se vrae uitwerk eerder as net 'n string inhoudsvrae.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Laat die kandidate gereeld inhoudstoetse skryf, maar maak kandidate gewoond aan die soort vrae wat in eksamens gevra word – deur na ou vraestelle te kyk en veral die memorandums van die vorige langvrae deur te werk. Dit bied wonderlike insigte en kennis van die roman wat ook in die kontekstuele vrae se beantwoording met vrug gebruik kan word.

QUESTION 14 – KRISMIS VAN MAP JACOBS (literêre vraag)

(v) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Die kandidate het baie gesukkel om goeie punte te behaal.

(w) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

Die meerderheid kandidate het bloot die storie vertel en kon nie behoorlik sê dat Map se woorde en handeling tot verkeerde of regte keuses gelei het nie. Indien hul goeie punte wou behaal, moes hul telkens die keuse aan handeling of woorde gekoppel het. Hul het ook die insiggedagte geïgnoreer.

'n Gebrek aan behoorlike taalgebruik/woordeskat laat die kandidate ook in die steek. Hul sukkel werklik om hul gedagtes formeel en sinvol neer te skryf.

(x) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Dit bly doeltreffend om kandidate aan die hand van die PVI-metode te onderrig vir die beantwoording van die opstelvraag. Hoewel daar nie nagesien word met die PIV-metode as riglyn nie, bly dit 'n heerlike onderrigbenadering wat verseker dat die kandidaat argumente met voorbeelde uit die teks kan staaf.

Begin die opstel met 'n kort inleiding (niks meer as die onderwerp in bondige, eie woorde is nodig nie) en moenie dit laat klink asof 'n toespraak volg nie. Die kandidate moet asseblief nie in die eerste persoon skryf ("Ek gaan nou bespreek hoe die spreker...") nie.

Die leerder moet nou in die lyfgedeelte van die opstel (paragraaf 2,3,4) die vraag beantwoord deur telkens 'n PUNT te maak en dan hierdie PUNT met 'n VERDUIDELIKING of 'n ILLUSTRASIE uit die drama te ondersteun. Moenie argumente met kolpunte aandui nie.

Die nasiener is op soek na 'n reeks treffende argumente. 'n Reeks treffende argumente, is stellings wat met:

- relevante verduidelikings gemotiveer word;
- korrekte, gepaste aanhalings uit die drama gemotiveer word;
- geparafraseerde aanhalings uit die drama gemotiveer word.

'n Treffende argument is nie noodwendig in die formaat punt, verduideliking én illustrasie nie.

Sluit die opstel met 'n kort, samevattende slot af – en geen nuwe feite word hier genoem nie. Die taalgebruik moet ook deurgaans formeel en keurig wees.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Die kandidate se taal- en skryfvermoë baar groot sorg. Keurige taalgebruik wat in samehangende sinne aangebied word, ontbreek.

Diepte van argumente ontbreek ook wat die logiese vloei en 'n sterk aanbieding kniehalter. Dit bly deurentyd belangrik dat daar 'n goue draad deur die opstel loop wat elke keer na die vraag terugverwys.

QUESTION 15 – KRISMIS VAN MAP JACOBS (kontekstuele vraag)
(y) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?
Hierdie vraag is bevredigend beantwoord.

(z) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.
<p>15.1 Baie min kandidate kon insien dat Cyril die Bybel verkeerd vertaal en het bloot geskryf dat hul vir Maud wil tart.</p> <p>15.2 Baie kandidate het 'Ja' geskryf, maar slegs nee-antwoorde is ongelukkig aanvaar.</p> <p>15.3 Die kandidate het nie geweet hoe om die vraag (is die suggestie geregverdig?) te beantwoord nie.</p> <p>15.4 Die kandidate het nie na woorde én handeling verwys nie en het in die meeste gevalle slegs 1 punt verdien.</p> <p>15.5 Die kandidate kon die politieke omstandighede (Apartheid) noem, maar het gesukkel om die maatskaplike omstandighede (armoede/werkloosheid) te omskryf.</p> <p>15.6 Baie min kandidate het by al 4 punte hier uitgekom. Slegs algemene gedagtes oor uitsigloosheid is gegee.</p> <p>15.8 Die kandidate het bloot sinonieme vir moedswilligheid gegee. Die redes (hoekom hy moedwillig is) het ontbreek.</p> <p>15.9 Die kandidate het nie mooi gelees dat die vraag na Cyril se voorspelling verwys nie. Hul het deurgaans na Tommy (in gesprek met Map in die uittreksel) verwys.</p> <p>15.10 Baie min kandidate het geweet dat hierdie uittreksel deel van die verwikkeling/ontwikkeling is. Hul kon ook nie motiveer dat dit die gedeelte is waar die spanning/konflik toeneem nie.</p> <p>15.11 Die kandidate het nie beide kante van die ironie gegee nie.</p> <p>15.12 Die kandidate het gesukkel om in die tweede gedeelte van die antwoord te noem dat Blanchie haar pa blameer het vir haar betrokkenheid by die modelkontrak (wat tot sy selfdood gelei het).</p>

(aa) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning
<p>Kandidate moet daarteen waak om bloot die inhoud van die drama te wil oorskryf, maar moet die vraag korrek lees en interpreteer.</p> <p>Die teks moet behoorlik gelees en geïnterpreteer word. Niks kan verwag word indien die kandidate nie die storie en die karakters ken nie.</p> <p>Onderwysers moet met die lees van die teks stop en die soort vrae wat in hierdie</p>

vraestel gevra word op daardie bladsy/e wat gelees word, toets. Dit is nie net genoeg dat die kandidate die storie ken om dit te kan vertel nie. Laat hul met die lees van die teks al afleidings maak, die rol van die verteller/dramatiese doelstelling bekyk, verskille en ooreenkomste aandui, ens. Gebruik hierdie vrae as templaats en staan stil by enige bladsy/e en toets kandidate se insig oor enige gedeelte in die teks aan die hand van hierdie kontekstuele vrae.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Laat die kandidate gereeld inhoudstoetse skryf en maak kandidate gewoond aan die soort vrae wat in eksamens gevra word – deur na ou vraestelle te kyk en veral die memorandums van die vorige langvrae deur te werk. Dit bied wonderlike insigte en kennis van die drama.

QUESTION 16 – MIS (literêre opstel)

(bb) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Hierdie vraag is bevredigend beantwoord deur die baie min sentrums wat MIS lees.

(cc) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

Die tegniek om 'n goeie opstel te skryf, ontbreek in die meeste gevalle.

Die kandidate het nie fyn genoeg gelees nie en ongelukkig dan nie diepliggende argumente rondom Konstabel se woorde en handeling kon koppel aan die grense tussen reg en verkeerd nie.

'n Gebrek aan behoorlike taalgebruik/woordeskat laat die kandidate ook in die steek. Hul sukkel werklik om hul gedagtes formeel en sinvol neer te skryf.

(dd) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Dit bly doeltreffend om kandidate aan die hand van die PVI-metode te onderrig vir die beantwoording van die opstelvraag. Hoewel daar nie nagesien word met die PIV-metode as riglyn nie, bly dit 'n heerlike onderrigbenadering wat verseker dat die kandidaat argumente met voorbeelde uit die teks kan staaf.

Begin die opstel met 'n kort inleiding (niks meer as die onderwerp in bondige, eie woorde is nodig nie) en moenie dit laat klink asof 'n toespraak volg nie. Die kandidate moet asseblief nie in die eerste persoon skryf ("Ek gaan nou bespreek hoe die spreker...") nie.

Die leerder moet nou in die lyfgedeelte van die opstel (paragraaf 2,3,4) die vraag beantwoord deur telkens 'n PUNT te maak en dan hierdie PUNT met 'n VERDUIDELIKING of 'n ILLUSTRASIE uit die drama te ondersteun. Argumente moenie met kolpunte aangedui word nie.

Die nasiener is op soek na 'n reeks treffende argumente. 'n Reeks treffende argumente, is stellings wat met:

- relevante verduidelikings gemotiveer word;
- korrekte, gepaste aanhalings uit die drama gemotiveer word;
- geparafraseerde aanhalings uit die drama gemotiveer word.

'n Treffende argument is nie noodwendig in die formaat punt, verduideliking én illustrasie nie.

Sluit die opstel met 'n kort, samevattende slot af – en geen nuwe feite word hier genoem nie. Die taalgebruik moet ook deurgaans formeel en keurig wees.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Die kandidate se taal- en skryfvermoë baar groot sorg. Keurige taalgebruik wat in samehangende sinne aangebied word, ontbreek.

Diepte van argumente ontbreek ook wat logiese vloei en 'n sterk aanbieding kniehalter. Dit bly deurentyd belangrik dat daar 'n goue draad deur die opstel loop wat elke keer na die vraag terugverwys.

QUESTION 17 – MIS (kontekstuele vraag)

(ee) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?

Die kontekstuele vraag is redelik goed beantwoord, maar daar is ruimte vir verbetering. Dit is duidelik dat sekere sentrums nie gewoon is aan die soort kognitiewe denklvlakvrae wat vereis word nie en sukkel dus om afleidings te maak en evaluering/waarderingvrae met sukses te beantwoord.

(ff) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

17.1 Die kandidate ken nie die chronologie/intrige nie.

17.2 Die kandidate het nie na Meisie en Gertie onderskeidelik verwys nie.

17.3 Die kandidate het gesukkel om hierdie drie planne korrek te verwoord.

17.4 Die kandidate gee generiese antwoorde oor die toneelaanwysings en pas dit nie op die aangehaalde gedeelte toe nie.

17.5 Beide kante van die ironie is nie gegee nie.

17.6.2 Die kandidate weet nie wat dramatiese ironie beteken nie.

17.8 Die kandidate het gesukkel om die tweede deel van die vraag korrek te verwoord.

17.9 Die kandidate het nie na Meisie se maatskaplike milieu verwys nie, maar bloot sosiale aspekte genoem.

17.10 Die kandidate kon nie sê waar die gedeelte in die struktuur van die drama pas nie.

17.11 Die kandidate kon nie Meisie se karakterontwikkel beskryf nie omdat hul nie na beide kante (hoe sy was en hoe sy nou is) verwys het nie. Hul het bloot gesê hoe sy verander het.

(gg) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Kandidate moet daarteen waak om bloot die inhoud van die drama te wil oorskryf, maar moet die vraag korrek lees en interpreteer. Die teks moet behoorlik gelees en geïnterpreteer word. Niks kan verwag word indien die kandidate nie die storie en die karakters ken nie.

Onderwysers moet met die lees van die teks stop en die soort vrae wat in hierdie vraestel gevra word op daardie bladsy/e wat gelees word, toets. Dit is nie net genoeg dat die kandidate die storie ken om dit te kan vertel nie. Laat hul met die lees van die teks al afleidings maak, die rol van die verteller bekyk, verskille en ooreenkomste aandui, ens. Gebruik hierdie vrae as templaats en staan stil by enige bladsy/e en toets kandidate se insig oor enige gedeelte in die teks aan die hand van hierdie kontekstuele

vrae.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Laat die kandidate gereeld inhoudstoetse skryf en maak kandidate gewoond aan die soort vrae wat in eksamens gevra word – deur na ou vraestelle te kyk en veral die memorandums van die vorige langvrae deur te werk. Dit bied wonderlike insigte en kennis van die drama.